

MESLEKİ EĞİTİM, MESLEK YÜKSEKOKULLARI, İKMEP VE HARİTA KADASTRO

Veysel ATASOY¹

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon Meslek Yüksekokulu, veyatasoy@gmail.com

ÖZET

Son iki yıl içerisinde ülkemizde mesleki eğitimle ilgili çok önemli değişiklikler olmuştur. Avrupa Yeterlilikler Çerçevesinde kabul edilen mesleki eğitim seviyeleri sürecine uygun olarak 5. seviye eğitiminin yapıldığı meslek yüksekokullarında da kimi önemli değişimler yaşanmaktadır. Bu gelişme ve değişime paralel olarak, bu çalışmada mesleki eğitim seviyeleri kısaca açıklanmış, meslek yüksekokullarının yapısında ve meslek yüksekokullarında yürütülen eğitimdeki değişimler kısaca özetlenmiştir. Ayrıca meslek yüksekokullarında 2010 yılından itibaren uygulanmaya başlanan İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim Yoluyla Geliştirilmesi Projesi (İKMEP) sonucu oluşan ders planları, bu ders planlarının Harita ve Kadastro Programlarına uygulanması açıklanmıştır.

Anahtar Sözcükler; Mesleki Eğitim, İKMEP, Meslek Yüksekokulu, Harita ve Kadastro Eğitimi

SUMMARY

VOCATIONAL EDUCATION, VOCATIONAL SCHOOL, IKMEP, SURVEYING

In last two years, there are a lot of changes in vocational education in our country. Also, some important changes are seen in vocational schools which the 5th level education is given under the perspective of European Qualifications Framework of this progress and variation, in this study vocational education levels is explained briefly and educational changes in vocational schools are summarized. Furthermore, geodesy program course plans that the result of human resources development through vocational education and training project (HRD-VET) since 2010, is explained.

Keywords: Vocational Education and Training, HRD-VET, Vocational School, mapping - land surveying

1. MESLEKİ EĞİTİM SEVİYELERİ

Ulusal Meslek Standartlarının Hazırlanması Hakkında Yönetmeliğe göre standardı belirlenecek mesleklere ilişkin yeterlilik düzeyleri, Avrupa Birliği (AB) tarafından benimsenen yeterlilik seviyelerine ve Avrupa Parlamentosu ve Konseyi tarafından 23 Nisan 2008 tarihinde kabul edilen hayat boyu öğrenmede Avrupa Yeterlilik Çerçevesi (AYÇ) ilkelerine uygun olmak zorundadır. Seviye tanımlarında referans alınan AYÇ kapsamında sekiz yeterlilik seviyesi bulunmaktadır. Her seviye belli bir bilgi, beceri ve yetkinliklerin bileşiminden oluşmaktadır. Bu seviyeler, en temel öğrenme olan birinci seviyeden en üst düzey olan sekizinci öğrenme seviyesine kadar geniş bir alanı kapsamaktadır (tablo – 1). AYÇ, hayat boyu öğrenmeyi geliştirmeye yönelik bir araç olarak, yüksek öğrenimin yanı sıra, genel ve yetişkin eğitimini, mesleki eğitim ve öğrenimi de içermektedir.

Bu sıralamadaki her bir seviye, belirli bir bilgi, beceri ve yetkinlik içermektedir. Genel olarak, seviye ne kadar artarsa, beklenen bilgi, beceri ve yetkinlikler de bu oranda artmaktadır; örneğin, beşinci seviyedeki bir kişinin dördüncü seviyedeki bir kişiden daha fazla bilgi, beceri ve yetkinliğe sahip olması beklenmektedir. AYÇ Referans Seviyelerinde *bilgi*, bir iş alanına ilişkin olgular, ilkeler, süreçler ve genel kavramlar hakkında teorik ve uygulamadan elde edilen kazanımlar olarak tanımlanmaktadır. *Beceri*, belirli bir konuda veya görevde performans gösterebilmek için gerekli olan bilişsel anlamda mantıksal, sezgisel ve yaratıcı düşünme ve pratik anlamda el becerisi ve yöntem, malzeme, araç ve gereçlerin kullanımı becerileri olarak tanımlanmaktadır. *Yetkinlik ise*, özerklik ve sorumluluk ile ilgili bir tanımdır.

Her seviyenin özellikleri bilgi, beceri ve o seviye için gerekli öğrenmenin sonucunda ortaya konması beklenen yetkinlikleri tanımlayan bir “seviye tanımlayıcı” ile belirlenmektedir. Seviye belirlenirken: teorik ve pratik bilginin genişliği ve derinliği, kavramaya, yaratıcılığa ve pratiğe ilişkin becerilerin karmaşıklığı, entelektüel becerilerin karmaşıklığı, kişinin aldığı sorumluluğun miktarı, problem çözme ve/veya yaratıcılığın derecesi, ekip çalışması miktarı, liderlik ve hesap sorulabilirliğin kapsamı gibi ölçütler dikkate alınmaktadır. Hayat boyu öğrenme için AYÇ ise, Avrupa’daki farklı ülkeler ve sistemler arasında yeterliliklerin daha anlaşılır ve açık olmasını ve ülkelerin yeterlilik sistemlerinin birbirleriyle bağlantısını sağlayan ortak karşılaştırma aracıdır. Vatandaşların ülkeler arasında hareketliliğini teşvik etmek ve hayat boyu öğrenmelerine yardımcı olmak şeklinde iki temel ilkesi bulunmaktadır.

Tablo – 1: Meslek seviyeleri, seviye tamamlayıcı tanımı ve seviyeler için tanımlanan yeterlilik örnekleri

Seviye	Seviye Tanımlayıcı	Yeterlilik Örnekleri
1. Seviye	İş doğrudan gözetim altında belirli kurallarla tanımlanmış şekilde yapılır	Meslek öncesi yeterlilikler (İlk öğretim Diploması).
2. Seviye	İş gözetim altında sınırlı özerklik ile yapılır.	Temel mesleki yeterlilikler (Yaygın Eğitim Sertifikası).
3. Seviye	Çalışan görevlerin tamamlanmasıyla ilgili sorumluluk alır ve problemlerin çözümünde kendi davranışlarını ortama uyarlar.	Yarı-yetkin ara eleman yeterlilikleri (Yaygın Eğitim Sertifikası).
4. Seviye	Çalışan çoğunlukla öngörülebilir, ancak değişime tabi olan bir işi yaparken öz- idare kullanır. İş faaliyetlerinin değerlendirilmesi ve geliştirilmesi için bir miktar sorumluluk alarak diğerlerinin rutin işlerini denetler.	Tam yetkinliği olan ara eleman yeterlilikleri (Yaygın Eğitim Sertifikası, Mesleki/Teknik Lise Diploması).
5. Seviye	Çalışan öngörülemeyen değişimin bulunduğu iş faaliyetlerini yönetir ve denetler. Kendisinin ve diğerlerinin performansını değerlendirir ve geliştirir.	Ön - Lisans Derecesi. İleri mesleki yeterlilikler.
6. Seviye	Çalışan karmaşık teknik veya profesyonel faaliyet veya projeleri yönetir. Öngörülemeyen iş faaliyetlerinde karar verme sorumluluğu alır. Bireylerin ve grupların profesyonel gelişimlerini yönetmede sorumluluk alır.	Lisans Derecesi. Profesyonel ve yönetici mesleki yeterlilikler.
7. Seviye	Çalışan öngörülemeyen, karmaşık ve yeni stratejik yaklaşımlar gerektiren iş faaliyetlerini yönetir ve değiştirir. Çalışma gruplarının profesyonel bilgi ve uygulamalarına katkıda bulunmada ve/veya stratejik performanslarını değerlendirmede sorumluluk alır.	Yüksek Lisans Derecesi. Uzman profesyonel yeterlilikler, Üst düzey yönetici yeterlilikleri.
8. Seviye	Çalışan yüksek düzeyde yetki, yenilik, özerklik, akademik ve profesyonel bütünlük sergiler. Araştırma ve yeni fikir ve süreçlerin gelişiminde sürekli bir sorumluluk (bağlılık) taşır.	Doktora Derecesi.

2010 yılı itibarıyla Belçika, İrlanda, Fransa, Malta, Birleşik Krallık, Estonya olarak sıralanan altı ülkenin ulusal yeterlilik çerçevelerini oluşturdukları bilinmektedir. AYÇ ile ilgili tavsiye niteliğinde çıkan kararda, ülkelerin ulusal yeterlilik çerçevelerini oluşturmaları suretiyle ulusal yeterliliklerin 2010 yılına kadar belirlenen seviyeleri ile ilişkilendirilmesi ve 2012 yılı itibarıyla de ülkelerin tüm yeterlilik belgelerinin belirlenen seviyelerine uygun bir referans taşıması yönünde gerekli önlemlerin alınması istenmiştir. Ülkemizde de benzer çalışmalara başlanılmıştır.

2. MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU

Mesleki eğitimde Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) adı, önümüzdeki süreçte çok fazla gündeme gelecektir. Günümüzde uzun süredir Yükseköğretim Kurumlarından mezun olanların diplomalarında unvan yazılmamaktadır. Diğer bir anlatımla, haritacılık alanında diplomalarda “*Harita Mühendisi*”, “*Harita Teknikeri*” veya “*Harita Teknisyeni*” bilgisi artık yer almamaktadır. Söz konusu bölüm ya da programları bitirenlerin bu unvanlara, MYK tarafından belirlenen eğitim standartlarına ulaştığının yapılacak bir sınavla belirlenmesi sonucunda sahip olabileceklerdir.

Adı geçen kurum, meslek standartlarını temel alarak, teknik ve meslekî alanlarda ulusal yeterliliklerin esaslarını belirlemek, denetim, ölçme ve değerlendirme, belgelendirme ve sertifikalandırmaya ilişkin faaliyetleri yürütmek üzere 21 Eylül 2006 tarihli ve 5544 sayılı yasa ile kurulmuştur. MYK, kamu tüzel kişiliği özelliğinde, idari ve mali özerkliğe sahip, devlet, işçi, işveren ve meslek kuruluşları temsilcilerinin eşit katılımıyla yönetilen, Çalışma Sosyal Güvenlik Bakanlığının ilgili kuruluşudur. MYK'nın amacı, AB ile uyumlu ulusal mesleki yeterlilik sistemini kurmak ve işletmektir. Ulusal mesleki yeterlilik sistemi ise ulusal ve uluslararası meslek standartlarını temel alarak, teknik ve mesleki alanlarda ulusal yeterliliklerin esaslarının belirlenmesi, denetim, ölçme ve değerlendirme, belgelendirme ve sertifikalandırmaya ilişkin kural ve faaliyetlerdir.

MYK'nın mesleki yeterlilik sistemindeki rolü, meslek standartlarının belirlenmesi, sınav ve belgelendirme işlemlerinin yapılması ve akreditasyon hizmetlerinin yerine getirilmesi şeklindedir. Ancak kurum sayılan bu görevleri kendisi değil, kurumun yetki verdiği kurum veya kuruluşlarca yerine getirilmesi ön görülmektedir. MYK tarafından, öncelikli olarak meslek standartlarının belirlenmesi çalışmaları yapılmaktadır. Ulusal meslek standardı, bir mesleğin başarıyla yerine getirilebilmesi için MYK tarafından kabul edilen bilgi, beceri, tavır ve tutumların neler olduğunu en az düzeyde gösteren uyulması gereken kurallardır. Standardı hazırlanacak meslekler, iş piyasasının ve eğitim kurumlarının öncelikli gereksinimleri ve sektör komitelerinin önerileri dikkate alınarak belirlenmektedir. Standardı belirlenecek mesleğe ilişkin yeterlilik düzeyleri, AB tarafından benimsenen yeterlilik seviyelerine ve AYÇ ilkelerine uygun olmaları

gerekir. Bir ulusal meslek standardı, iş analizine dayanır ve hazırlama sürecinde ilgili sosyal tarafların etkin katılımı esas alınır. Mesleki yeterlilik seviyelerini yansıtır, mesleki alanla ilgili sağlık, güvenlik ve çevre koruma gerekliliğini yerine getirir. Açık ve anlaşılır, hayat boyu öğrenme ilkesine uygundur, ayrımcılık unsurları içermezler.

MYK, bu çalışmanın hazırlandığı tarihe kadar 171 adet mesleğe ilişkin ulusal meslek standardını belirleyerek Resmi Gazetede yayımlamıştır. Bu yayımlanan standartların önemli bir bölümü 3. ve 4. seviye mesleklere yöneliktir. Ayrıca 2. ve 5. seviyelere yönelik ulusal meslek standartları da yayımlanmıştır. Haritacılık mesleğine ilişkin olarak yayımlanan ulusal meslek standartları, 4. seviye “Topograf” ve 5. seviye “CBS Operatörü” şeklindedir. Bu mesleklerin bir alt seviye standartlarının hazırlıkları da devam etmektedir. Yayımlanan ulusal meslek standartlarının ayrıntıları MYK’nun internet sayfasından izlenebilir.

Adayların belgelendirme süreci, başvuru, başvuruların değerlendirilmesi, sınav ve değerlendirme, belgelendirme kararı ve sertifika düzenlenmesi şeklindedir. Belgelendirme için başvuru işlemi, yetki verilmiş kuruluşlara yapılır. Adaylar belgelendirilmek istedikleri yeterliliğe göre istediği kuruluşu seçebilir. Yetkilendirilmiş kuruluşlar başvuruları değerlendirir ve uygun olanlarını kabul eder. Başvurulara ilişkin bilgiler ayrıca MYK’na iletilir. Başvurulan mesleki yeterlilik için geliştirilmiş belgelendirme programı esas alınarak sınavlar yapılır. Sınav soruları, ulusal yeterlilikte tanımlanan nitel ve nicel ölçütlere uygun olacak şekilde belirlenir. Sonuçlar, sınav heyeti tarafından değerlendirme ölçütlerine göre belirlenir. Sınav heyeti raporu ve diğer kayıtlar incelenerek, belge almaya hak kazanan adaylar belirlenir. Belge almaya hak kazananların listesi MYK’na iletilir ve MYK sertifikaları düzenleyerek adaylara gönderilmesi sağlanır.

3. MESLEK YÜKSEKOKULLARI

Mesleki eğitim seviyesi tanımı içinde yer alan beşinci seviye eğitim ülkemizde meslek yüksekokulları ile verilmektedir. Meslek yüksekokulu, belirli mesleklere yönelik nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan, yılda iki veya üç dönem olmak üzere iki yıllık eğitim – öğretim sürdüren, ön lisans derecesi veren bir yükseköğretim kurumudur. Ön lisans, ortaöğretim yeterliliklerine dayalı, en az iki yıllık bir programı kapsayan nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan veya lisans öğretiminin ilk kademesini teşkil eden bir yükseköğretimdir.

Ülkemizde meslek yüksekokulu, ilk olarak 1974 – 1975 öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde açılmış, 1981 yılında üniversitelere bağlanarak Yükseköğretim Kurulu (YÖK) bünyesine alınmıştır. Bu tarihte, 2809 sayılı yasa ile yeni kurulanlarla birlikte ülkemizde YÖK bünyesinde, 37 adedi il merkezinde, 8 adedi büyük ilçe merkezinde olmak üzere toplam 45 meslek yüksekokulu bulunuyorken, 2010 yılında bu sayı yaklaşık 14 katı artarak 629 adet meslek yüksekokuluna ulaşmıştır (tablo – 2).

Devlet üniversiteleri bünyesindeki meslek yüksekokulları ile vakıf üniversiteleri bünyesindeki meslek yüksekokulları ve vakıf meslek yüksekokulları, YÖK kapsamı içindedir. Vakıflar, üniversite veya üniversite bünyesinde meslek yüksekokulu kurmaksızın tek başına bağımsız bir meslek yüksekokulu da kurabilmektedirler. Tek başına kurulan meslek yüksekokuluna “Vakıf Meslek Yüksekokulu” denilmektedir. Vakıf üniversitesi bünyesindeki meslek yüksekokulu ile bağımsız vakıf meslek yüksekokullarına “Vakıf YÖK Meslek Yüksekokulu” adı verilmektedir. YÖK bünyesinde, vakıf özellikli meslek yüksekokullarının oranı ise % 9 değerindedir.

YÖK bünyesindeki meslek yüksekokulları değişik adlar altında eğitim öğretim yapmaktadırlar. Bunların en önemli bölümünü 501 adet ile Meslek Yüksekokulu adını taşıyan eğitim kurumları oluşturur. Ayrıca 70 adet Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, 21 adet Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, 14 adet Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu diğer grubu oluşturur. 2010 yılı verilerine göre, altı adet Adalet Meslek Yüksekokulu, dörder adet Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu ile Uzaktan Eğitim Meslek Yüksekokulu, birer adet Tapu ve Kadastro Meslek Yüksekokulu, Ormancılık Meslek Yüksekokulu, Denizcilik Meslek Yüksekokulu, İşletmecilik Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bilimleri Meslek Yüksekokulu ile Engelliler Entegre Yüksekokulu adları olan eğitim kurumlarıdır.

Tablo – 2: Türkiyedeki meslek yüksekokulları hakkında genel bilgiler

Meslek Yüksekokulu Türü	Sayısı	Öğrenci sayısı	Öğrenci Oranı %	Öğretim elemanı sayısı
Devlet Üniversiteleri Meslek Yüksekokulu	586	539496	91	9209
Vakıf Üniversiteleri Meslek Yüksekokulu	34	30854	5	1235
Vakıf Meslek Yüksekokulları	9	3465	1	169
Diğer Meslek Yüksekokulları	31	19122	2	?
TOPLAM	660	613077	100	10613

Yukarıda belirtilen 13 ayrı ad altında kurulmuş olan meslek yüksekokulları yanında YÖK'nun kapsamı dışında bulunan, Polis teşkilatı bünyesinde Polis Meslek Yüksekokulları ile ve Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı Astsubay Meslek Yüksekokulları da mevcuttur. Diğer meslek yüksekokulları olarak adlandırılan bu gruptaki meslek yüksekokulu sayısı 2010 yılı verilerine göre 31 adettir ve tüm meslek yüksekokulları içindeki oranı % 5 değerindedir.

2010 – 2011 yılı eğitim öğretim dönemi başlangıcında ülkemiz meslek yüksekokulları hakkındaki genel bilgileri tabloda verilmektedir. Bu tabloya göre meslek yüksekokullarının % 98 oranındaki bölümü devlet meslek üniversiteleri içindedir. Türkiye’ de bağımsız olarak vakıf meslek yüksekokulu kurulması, 2005 yılında yayımlanan Vakıf Yükseköğretim Kurumları Yönetmeliği ile başlamış ve eğitim öğretim sektöründe yerini almıştır. Vakıf üniversitelerin içindeki meslek yüksekokullarının veya vakıf meslek yüksekokullarının oranının önümüzdeki yıllarda artacağı beklenmektedir.

Tablo – 3: YÖK e bağlı meslek yüksekokulundaki öğrenci ve program bilgileri

Eğitimin türü	Kontenjan	Yerleşen	Program Sayısı
Örgün öğretim	190326	154698	3921
İkinci öğretim	110868	72773	2034
Uzaktan eğitim	7788	5468	40
TOPLAM	308980	232939	6014

Yine 2010 yılı verilerine göre meslek yüksekokullarındaki öğrenci ve program sayıları hakkında genel bilgi tablo – 3 de gösterilmiştir. Meslek yüksekokullarındaki öğrenci kontenjanı son 10 yıl içerisinde % 82 oranında artış olmuştur. Bu artış oranı ikinci öğretim ve uzaktan eğitim türünde daha fazladır. 2010 yılı verilerine göre meslek yüksekokullarında boş kalan kontenjan oranı % 19 olarak hesaplanmaktadır ve bu oran son yıllarda artış eğilimi göstermektedir.

2002 – 2003 eğitim öğretim dönemi ile meslek yüksekokullarına, 4702 sayılı yasa hükümleri uyarınca yalnızca meslek lisesi mezunları kayıt yaptırmıştır. Bir sonraki dönemde önceliği meslek lisesi mezunlarında olmak üzere, boş kalan kontenjanlara normal lise mezunları da yerleştirilmeye başlanmıştır. Bu süreçte, meslek yüksekokullarındaki sınavsız olarak doğrudan yerleştirilen meslek lisesi mezunu öğrenci oranı % 39 ile % 69 arasındadır. 2010 yılında meslek yüksekokullarına kayıt yapan meslek lisesi öğrencilerinin oranı ise % 56 olarak hesaplanmaktadır.

Meslek Yüksekokullarında eğitimi verilen program türü 2010 yılı için 200 adettir. Diğer bir anlatımla ülkemizde beşinci seviyede verilen eğitim sayısı 200 adettir. AYÇ sisteminde ülkemizde beşinci seviye kapsamındaki meslek sayısı yaklaşık 230 civarındadır. 2010 yılında bu mesleklerin % 85 oranında eğitimi verilmektedir. Benzer adlı programlarda yapılan düzenlemelere karşın program türü sayısında son 10 yılda % 80 oranında bir artış olmuştur. Ülkemiz meslek yüksekokullarında eğitimi verilen program adedi ise 2010 yılı yerleştirmeleri esas alındığında 6014 adet olduğu görülür. Bu programların % 65 oranı örgün öğretimde, % 34 oranı ikinci öğretimde ve % 1 oranı ise uzaktan eğitimde uygulanmaktadır. Meslek yüksekokullarındaki program sayısı artış oranı son 10 yılda % 241 değerindedir.

Meslek yüksekokullarındaki başarı oranı ise oldukça düşüktür. Bir yıl içinde kayıt yaptıranlar ile yine aynı yıl içinde mezun olanların oranı alınır, başarı % 50 değerinin biraz üzerindedir. İki yıllık eğitimi, süresi içinde tamamlayanların oranı esas alınarak hesaplanacak başarı daha da düşük olmaktadır.

Mesleki eğitimin en önemli ayağı olan meslek yüksekokullarında, akademik yapı ve eğitim öğretime yönelik son dönemlerde önemli değişiklikler yapılmıştır. Bunlardan ilki, meslek yüksekokullarında yer alan bölüm ve programlarının Uluslararası Eğitim Standart Sınıflandırması ISCED – 97 ve Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırması ISCO – 88 gibi uluslararası eğitim alanı ve meslek sınıflandırmalarına göre yeniden adlandırılarak düzenlenmesine ilişkin karardır. Bu karar doğrultusunda 2009 yılında, meslek yüksekokullarının bünyesindeki tüm bölüm ve programlar ISCED – 97 sistemine göre yeniden adlandırılmıştır. Aynı müfredatı göstermesine rağmen farklı isimlerde açılan program isimleri tek isim altında toplanmıştır. Müfredatları büyük oranda örtüşen programlar yeniden isimlendirilmiştir. İşgücü piyasası ve meslek kategorileri göz önüne alınmış, mesleki ortaöğretimdeki alan ve dallarla uyum sağlanmıştır.

Meslek yüksekokullarının işgücü piyasası ile ilişkilerini güçlendirmek ve sürdürülür kılmak amacıyla, her üniversite bünyesinde meslek yüksekokullarına yönelik bir “Danışma Kurulu” ile meslek yüksekokulu bünyesindeki her bir program türü için programın ilgili olduğu sektör ile ilişkilerini artırmak amacıyla, meslek yüksekokulu bünyesinde her bir program için bir “Danışma Komitesi” oluşturulacaktır. Meslek yüksekokulu programlarının müfredatları, ilgili sektör taleplerini göz önüne alarak düzenlenmesi ve değişen taleplere göre sürekli olarak güncellenmesi öngörülmektedir. Müfredatların hazırlanması ve eğitimin yürütülmesinin, adı geçen kurul ve komite ile birlikte düzenlenmesi ve yürütülmesi gerekecektir.

Meslek yüksekokullarında mevcut eğitim öğretim bir yılda iki yarıyıl (sömestre) olmak üzere; iki yıl veya dört yarıyıl şeklinde yapılmaktadır. Ancak 2011 yılında 6111 sayılı yasa ile yükseköğretim mevzuatında yapılan değişikliklerle meslek yüksekokullarında bir yılda üç yarıyıl eğitim verilebilmesinin önü açılmıştır. YÖK tarafından, eğitim -

öğretimdeki bu altı yarıyılın üç yarıyılı “okul eğitimi”, üç yarıyılı “işyeri eğitimi” şeklinde uygun dağılımlı olarak yürütülmesi konusu gündemdedir. Meslek yüksekokulu programlarına ilk defa öğrenci alınması veya yeni programlar açılması, yılda üç yarıyıl (trimester) eğitim yapılan sistemini gerçekleştirebilme olanağının var olma koşuluna bağlanmasına yönünde YÖK tarafından bir çalışma yapılmaktadır.

6111 sayılı “torba yasa” ile meslek yüksekokulu öğrencilerinin 3308 sayılı Mesleki Eğitim Yasası kapsamına alınmıştır. Söz konusu yasaya göre, öğrencilere iş kazası ve meslek hastalıklarına karşı sigorta yapılacak ve sigorta bedeli ilgili üniversite tarafından karşılanacaktır. Yine aynı yasa, meslek yüksekokulu öğrencilerine işyeri eğitimi esnasında asgari ücretin en az 1/3’ü oranında ücret ödenmesini, öğrenciye ödenecek ücretin ise işyeri eğitiminin yapıldığı kuruluş tarafından karşılanmasını kapsamaktadır. Bu uygulamaya 2011 yılı ile başlanılacaktır.

4. İNSAN KAYNAKLARININ MESLEKİ EĞİTİM YOLUYLA GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ

Meslek Yüksekokullarında son dönemde yapılan en önemli değişiklik ise kısaca İKMEP olarak adlandırılan çalışmasıdır. AB tarafından Katılım Öncesi Mali Yardım programı kapsamında finanse edilen İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim Yoluyla Geliştirilmesi Projesi (İKMEP) kapsamında YÖK ve Millî Eğitim Bakanlığı işbirliği ile AYÇ ve Türkiye Yükseköğretim Yeterlilik çerçevesine uygun şekilde yapılan çalışmalardır. Bu çalışmalar sonucunda meslek yüksekokulları için; 20 adet meslek için ön lisans programları ve eğitim standardı, 52 adet öğretim programı, 64 adet meslek programı ile 19adet sertifika programı hazırlanmıştır

Bu proje içinde mesleki eğitimi yakından ilgilendiren unsur, yükseköğretim kurumları içinde yer alan meslek yüksekokullarında eğitim öğretimi yapılan 52 adet öğretim programıdır. Bu yeni programlarla, ülkemiz mesleki eğitim öğretiminde 2010 yılından sonra yeni bir dönem başlamıştır. İKMEP kapsamında bir mesleğe ilişkin öğretim programının oluşturulmasında izlenen süreç, meslekle ilgili iş piyasası analizinin yapılması, meslek analizi, mesleki görevlerin tanımlanması, mesleki yeterlik tablosunun hazırlanması, işlem analizinin oluşturulması, ders içeriğine esas modüllerin hazırlanması, modüllerle derslerin oluşturulması, öğretim programlarının planlanması, programların çıktılarının oluşturulması, eğitim öğretim programlarının güncellenmesi şeklindedir.

İKMEP kapsamında hazırlanan mesleki eğitim öğretim ders planlarının özellikleri kısaca aşağıdaki gibi özetlenebilir.

1. İKMEP Programları meslek elemanları, ulusal ve uluslararası uzmanlar, öğretim elemanları, öğretmenler ve sosyal taraflarca hazırlanmıştır.
2. Sosyal taraf olarak MYK, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Sendika konfederasyonları, İŞKUR, KOSGEB gibi ilgili tüm kuruluşlar bu projeye katkı vermişlerdir.
3. MYK Meslek Standartları, AYÇ ve Yükseköğretim Yeterlilikler çerçevesine uygun mesleki yeterliliği kazandıracak program çalışmaları yapılmıştır. Diğer bir anlatımla 5. seviye meslek elemanı yetiştirilmesi ilkesine uygundur.
4. Hazırlanan programlar Bologna Süreci kapsamında, International Standard Classification Of Education (ISCED – 97) Uluslararası Eğitim Standart Sınıflandırması ve International Standard Classification Of Occupations (ISCO – 88) Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırması sınıflaması ile uyumludur.
5. İKMEP kapsamında yapılan Meslek Yüksekokulları Program Geliştirme Çalışmaları, meslek yüksekokullarının programları üzerinde yapılmış en kapsamlı çalışmadır.
6. Sektör temsilcileri mesleki yetkinliklerin belirlenmesi aşamasında komisyonlarda aktif rol almıştır Sektörler önceliklerinin belirlenmesi için 20 ilde anket çalışması yapılmıştır.
7. İKMEP kapsamında hazırlanan ders programlarının en önemli özelliği, daha önceki ders programlarından farklı olarak öğrenci merkezli programlar olarak geliştirilmiştir.
8. Öncelikle hazırlanan 11adet eğitim programı, proje kapsamında yer alan değişik illerdeki sekiz pilot meslek yüksekokulunda 2009 – 2010 öğretim yılında uygulanmıştır.
9. Program geliştirme çalışmalarında görev alan öğretim elemanları öncelikle yerli ve yabancı uzmanlar tarafından eğitilmişlerdir. Program geliştirme sürecinin her aşamasında yerli ve yabancı uzman desteği alınmıştır.
10. Programlar, iki yıl içerisinde toplam 110 günlük çalıştaylar sonucunda hazırlanmıştır. Çalışmalarda 730 adet öğretim elemanı doğrudan görev almıştır.
11. Dört yarıyı kapsayan bir ders planında, her bir yarıyıldaki ortalama sekiz adet ders, haftada 25 saatlik ders ve 30 Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS) özelliği bulunmaktadır. Bir mesleki eğitim programı tamamlandığında ortalama 100 saat/hafta ders ile 120 AKTS değerine ulaşacaktır.

Özetle İKMEP kapsamında, sektör ve sosyal çevrelerin katkılarıyla geliştirilen, AB standartlarına uygun, yeterliklere dayalı, modüler yapıda, esnek, öğrenci merkezli ve çıktıları ölçülebilen eğitim öğretim programları oluşturulmuştur.

Bir yıl öncesinden sekiz adet pilot meslek yüksekokulunda uygulanmaya başlanılan bu projenin, ülke genelindeki diğer meslek yüksekokullarında da uygulanmasına geçilmiştir. İKMEP çalışmalarının içinde olan veya projeye öğretim elemanı olarak destek veren kimi üniversiteler, bu proje kapsamında gereğini yerine getirerek akademik ders planlarını yeniden düzenlemiş, ilgili kurullarında görüşmüş ve kabul edilen İKMEP ile uyumlu ders planlarını 2010 – 2011 eğitim öğretim yılından itibaren, meslek yüksekokullarına yeni kayıt yaptıran öğrencilere uygulamaya başlamıştır.

5. HARİTA VE KADASTRO PROGRAMLARI

Harita ve Kadastro; 5. seviye mesleki ve akademik yeterlikleri kazandırmayı amaçlayan bir ön lisans programıdır. Ülkemizde 1980 li yılların sonuna doğru birkaç meslek yüksekokulunda eğitim öğretime başlanılan bu program, yüksekokullar içerisinde önceleri Teknik Programlar Bölümü içerisinde yer almıştır. Değişik adları bulunan benzer programlar, 2009 yılında ISCED – 97 ve ISCO – 88 sınıflandırmasına uygun olarak tablo- n de gösterilen şekilde yeniden düzenlenmiştir. Bu sınıflama sonucu, 581 kodlu Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü oluşturulmuş, Mimari Restorasyon, Yapı Ressamlığı gibi haritacılıkla fazla ilgisi olmayan iki programla birlikte, Harita ve Kadastro, Tapu ve Kadastro, Coğrafi Bilgi Sistemleri adlı meslek adları oluşturulmuştur.

Tablo – 4: ISCED – 97 ve ISCO – 88 sistemine göre sınıflaması yapılan 5. seviye harita, kadastro ve tapu eğitimi yapısı

Bölüm kodu ve Bölüm Adı	Eski program adı	Yeni program adı
581 MİMARLIK VE ŞEHİR PLANLAMA	Mimari Restorasyon	Mimari Restorasyon
	İç Mekân Koruma ve Yenileme	
	Restorasyon	
	Restorasyon ve Konservasyon	
	Bina Koruma ve Yenileme	
	Yapı Ressamlığı	Yapı Ressamlığı
	Harita	Harita ve Kadastro
	Harita Kadastro	
	Harita Teknikerliği	
	Harita ve Maden Ölçme	
	Tapu Kadastro	Tapu ve Kadastro
	Tapu ve Kadastro	
		Coğrafi Bilgi Sistemleri

Bu düzenleme çalışmalarında yukarıda adı geçen ISCO – 88 ve ISCED – 97 sistemi ilke alındığından, Harita ve Kadastro Programı Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü adı altında yer almıştır. Bölüm adının bu şekilde oluşması alınan sistemlerin bire bir çevirisi nedeniyledir. İKMEP Harita ve Kadastro Eğitim Program Hazırlama Komisyonu, bu konu üzerinde gerekçeli bir rapor hazırlayarak bölüm adının değiştirilmesi ya da daha uygun biçimde mesleğimizi de anımsatacak bir isimle anılmasını istemiştir. YÖK bünyesindeki ilgili komisyon, AB uyum sürecinde diğer ülkelerle isim karmaşası olmaması için bu öneri şimdilik uygun görmemiştir.

Tablo – 5: Harita ve Kadastro Programı bulunan Meslek Yüksekokullarının adı, örgün ve ikinci öğretimdeki öğrenci kontenjan listesi

Meslek Yüksekokulunun adı	Örgün	İ.Ö	Meslek Yüksekokulunun adı	Örgün	İ.Ö
1. Karaisalı MYO	30	-	24. İzmir MYO	45	45
2. Kâhta MYO	45	-	25. Göksun MYO	40	-
3. Emirdağ MYO	50	50	26. Kaman MYO	80	80
4. Sandıklı MYO	40	40	28. Güneysınır MYO	80	80
5. Amasya MYO	30	30	27. Konya MYO	30	30
6. Polatlı MYO	40	-	29. Hadim MYO	80	80
7. Antalya MYO	50	50	30.Kadınhanı MYO	90	90
8. Artvin MYO	30	-	31.Tavşanlı MYO	40	40
9. Tatvan MYO	40	-	32.Malatya MYO	40	-
10. Gemlik MYO	30	-	33.Köprübaşı MYO	50	50
11. İznik MYO	30	-	34.Sarıgöl MYO	40	-
12. Çorum MYO	40	40	35.Mersin MYO	50	50
13.Kaynaşlı MYO	35	-	36.Muğla MYO	40	40
14. Edirne MYO	50	50	37.Bor MYO	50	50
15. Sivrice MYO	50	-	38.Osmaniye MYO	50	50
16. Erzincan MYO	50	50	39.Kavak MYO	40	40
17. Erzurum MYO	30	-	40.Boyabat MYO	40	40
18. Pasinler MYO	40	-	41.Şanlıurfa MYO	40	-
19. Giresun MYO	80	80	42.Tokat MYO	40	40
20. İskenderun MYO	40	40	43.Trabzon MYO	50	-
21. Isparta MYO	60	60	44.Zonguldak MYO	40	-
22. Uluborlu MYO	50	50	45.Okan Üniversitesi	50	-
23. Yıldız MYO	40				

ÖSYM 2010 yılı verilerine göre, Harita ve Kadastro Programı eğitimi yapılan meslek yüksekokullarının listesi tablo –m olarak verilmiştir. Bu tabloya göre 45 adet meslek yüksekokulunda Harita ve Kadastro programı bulunmaktadır. Bunlardan 26 adedinde ikinci öğretim olması nedeniyle toplam program sayısı 71 adettir ve ülkemiz meslek yüksekokullarındaki program sayısı bakımından 20. sıradadır. Toplam kontenjanı 3430 olan Harita ve Kadastro Programına 2010 yılı verine göre kayıt yaptıran öğrenci sayısı 3112 adettir ve sıralamada 17. durumdadır.

Tablo – 5 bilgileri hakkında çok şey söylenebilir. Bunların en önemlisi, 2010 yılına kadar yalnızca devlet üniversitelerinde eğitim öğretimi verilen Harita ve Kadastro Programı artık vakıf üniversitelerinde de yer almaya başlamasıdır. Diğer önemli bir sorun ise kimi meslek yüksekokullarındaki kontenjan sayısıdır. Uygulamalı eğitim gerektiren Harita ve Kadastro Programları için en ideal öğrenci sayısı ortalama 40 adet olması karşın çoğu meslek yüksekokullarındaki anlamsız kontenjan fazlalığı, eğitiminin kalitesini olumsuz yönde etkilediği açıktır.

6. İKMEP SONUCU HAZIRLANAN HARİTA VE KADASTRO PROGRAMI DERS PLANLARI

Yukarıda kısaca açıklanan süreç kapsamında, Harita ve Kadastro Programının Meslek Yüksekokulları ders programlarını oluşturacak 5. seviye (teknikerlik) mesleği ile ilgili çalışmaları Yrd.Doç.Dr. Veysel ATASOY (Karadeniz Teknik Üniversitesi), Yrd.Doç.Dr. Orhan KURT (Kocaeli Üniversitesi), Öğretim Görevlisi Dr. Cevdet Coşkun AYDIN (Hacettepe Üniversitesi), Öğretim Görevlisi Namık KUTLU (Yıldız Üniversitesi) ve MEB adına Harita Mühendisi Beyhan AKTUĞ tarafından yürütülmüştür. Adı geçen öğretim elemanları, üniversitelerinde meslek yüksekokullarının harita ve kadastro programlarında uzun süredir görev yapan deneyimli kişilerdir. Beyhan AKTUĞ, aynı zamanda meslek lisesi tapu ve kadastro programı öğretmenidir ve daha önce harita ve kadastro mesleğinde 4.seviye (teknisyenlik) eğitim programlarını ve standartlarını hazırlayan ekipte de görev yapmıştır.

İKMEP kapsamında yapılan çalıştaylarda, Harita ve Kadastro Eğitim Komisyonu Eylül 2009 tarihinde ilk toplantısını yapmıştır. Bu toplantıda süreç ve proje hakkında bilgi edinilmiş, proje komisyon üyelerine eğitim öğretim programlarının hazırlanması konusunda ayrıntılı eğitim verilmiştir. Komisyon, yaklaşık altı ay süren çalışma ve bu süre içinde gerçekleştirilen dört çalıştay sonucu harita ve kadastro eğitimi beşinci seviye için 23 adet görev belirlemiştir. Bu görevlerin açılımı olan 98 adet yeterlilik ve bu yeterliliklerin de açılımı olan harita ve kadastro mesleğine ilişkin 387 adet işlem tanımı oluşturulmuştur. Proje sürecine uygun olarak yeterliliklerden yararlanılarak modüller, modüllerden yararlanarak ders bilgi formları ve en son aşamada ise olası ders adları ile ders planı oluşturulmuştur. Çalıştaylara, komisyon çalışma toplantılarına mesleğimizle ilgili kamu ve özel sektörde görev yapan çok sayıda harita teknikeri veya harita mühendisi katılarak görüşlerini bildirmişlerdir. Ayrıca hazırlanan harita ve kadastro 5. seviye programları çok sayıda üniversite, kamu ve özel sektörde görevli ilgili kişilere bilgi olarak sunulmuş, kendilerinden gelen eleştiri ve görüşler dikkate alınarak gerekli düzenleme ya da düzeltmeler yapılmıştır.

Tablo – 6: İKMEP kapsamında 5. seviye harita ve kadastro eğitimi için belirlenen iş ya da görev listesi

İŞ / GÖREV Adı	Yeterlik Sayısı	İşlem Sayısı
1. İş organizasyonu yapmak	5	15
2. Mesleki matematik uygulamaları yapmak	5	12
3. Mesleki trigonometri uygulamalarını yapmak	5	14
4. Arazi ölçme yapmak	7	16
5. Temel ağlarla ilgili işlemler yapmak	5	15
6. Poligon işlemleri yapmak	3	9
7. Nivelman işlemleri yapmak	3	9
8. Özel ölçmeler yapmak	3	9
9. Harita çizimleri yapmak	5	13
10. Bilgisayar destekli harita çizimi yapmak	4	11
11. Hesaplamalar yapmak	6	14
12. Mesleki problemlerin çözümünde bilgisayar kullanmak	4	12
13. Temel hukuk bilgisini analiz etmek	3	9
14. Taşınmaz hukukunu uygulamak	4	11
15. Kadastral işlemler yapmak	3	10
16. Kadastroda kontrol işlemleri yapmak	4	12
17. Aplikasyon yapmak	5	11
18. Uzaktan algılama ve fotogrametrik yöntemle harita yapmak	4	12
19. Arazi yönetimi uygulamaları yapmak	6	15
20. Coğrafi bilgi sistemleri (CBS) uygulamaları yapmak	2	9
21. Harita bilgilerini okumak	2	9
22. Haritacılık mesleğine ilişkin faaliyetleri yürütmek	3	10
23. Çalışma sonrası işlemler yapmak	2	6
TOPLAM 23 ADET GÖREV	98	387

Projenin ön görüldüğü formatta yaklaşık bin sayfalık dokümanı içeren harita ve kadastro eğitim programı, Nisan 2010 tarihinde proje üst uzmanlar bilgisine sunulmuş, uzmanlar tarafından Mayıs 2010 tarihinde kontrol edilerek ve gerekli düzeltmeleri yapılarak son şekli verilen eğitim programı Yükseköğretim Genel Kurulu 01.07.2010 tarihli toplantısında uygun görülerek, 2010 – 2011 öğretim yılından itibaren yükseköğretim kurumlarının meslek yüksekokullarında uygulanmasına karar verilmiştir. Hazırlanan ders planı tablo 7 de sunulmuştur.

Tablo – 7: Harita ve Kadastro Programı için İKMEP kapsamında hazırlanan ders planı

BİRİNCİ YIL BİRİNCİ YARIYIL				BİRİNCİ YIL İKİNCİ YARIYIL			
Dersin Adı	Türü	Saat	AKTS	Dersin Adı	Türü	Saat	AKTS
Mesleki Matematik	M	4	5	Mesleki Hesaplamalar	Z	4	4
Mesleki Trigonometri	M	3	5	Harita Çizimi I	M	3	4
Arazi Ölçmeleri I	M	6	7	Arazi Ölçmeleri II	M	6	8
Temel Hukuk	M	3	3	Algoritma ve Progrla	M/S	3	4
Atatürk İlkeleri I	Z	2	2	Atatürk İlkeleri II	Z	2	2
Türk Dili I	Z	2	2	Türk Dili II	Z	2	2
Yabancı Dil I	Z	3	3	Yabancı Dil II	Z	2	2
Seçmeli Ders I	S	3	4	Seçmeli Ders II	S	2	2
TOPLAM		26	31	TOPLAM		24	28
Seçmeli ders I, ortak dersler içerisinde veya yakın meslek grubundan seçilir. Öneri; Bilgi ve İletişim Teknolojisi adlı ortak dersinin seçilmesi				Seçmeli ders II, ortak dersler içerisinde veya yakın meslek grubundan seçilir. Öneri; İletişim adlı ortak dersinin seçilmesi			
İKİNCİ YIL BİRİNCİ YARIYIL				İKİNCİ YIL İKİNCİ YARIYIL			
Fotogrametri	M	3	4	Arazi Ölçmeleri IV	M	4	5
Kadastro I	M	3	3	Aplikasyon	M	4	6
Harita çizimi II	M	3	4	Arazi Yönetimi	M	6	8
Taşınmaz hukuku	M	3	4	Kadastro II	M	3	4
Arazi ölçmeleri III	M	6	8	Harita Yapımı	M	4	3
Haritacılık Faaliyetleri	M/S	2	4	CBS	M/S	2	2
Seçmeli Ders III	S	3	3	TOPLAM		23	28
TOPLAM		23	30	GENEL TOPLAM		96	117
Seçmeli ders III, ortak dersler içerisinde veya yakın meslek grubundan seçilir. Öneri; İşletme Yönetimi adlı ortak dersinin seçilmesi						40 iş günü staj	3
						Toplam AKTS	120

M: Meslek dersi, Z: Zorunlu alınması gereken ders, M/S: Mesleki seçmeli ders, S: Seçmeli ders

2010-2011 eğitim dönemiyle uygulamaya konulan bu programların uygulanmasında ortaya çıkacak sorunlar ile gelişen koşullar sonucu oluşan yenilikler de değerlendirilmeye alınacaktır. Bu anlamda proje, destek vermek isteyen herkese, her kurum ve kuruluşa açıktır. Ayrıca benzer bir çalışma önümüzdeki süreçte 6. seviye (mühendislik) için yapılacaktır. Bu çalışmada da 5. seviye öğretim programlarından yararlanılacak ve onun bir bütünleyicisi ve devamı niteliğinde olacaktır.

KAYNAKLAR

Açıkgöz, Ö.; Yılmaz, Ş.; Atasoy, V.; Erdem, G.; Yeşilay, B., 2010; *Meslek Yüksekokulları (5. Seviye) Program Geliştirme ve Uygulama Çalışmaları*, YÖK tanıtım sunusu 2010, ANKARA.
Atasoy, V., 2010 ; *İKMEP çalıştay notları*, Basılmamış çalıştay dokümanları, 2010.
Durmuş, G., Durmuş, A., 2010; *Meslek Yüksekokullarına Genel Bir Bakış ve Eğilimler (Sayısal Veriler, Göstergeler)*, V. Meslek Yüksekokulu Müdürler Toplantısı, 01 – 04 Aralık 2010, ISPARTA.
ikmep.yok.gov.tr / internet adresi.